Florentin Smarandache

Scurtcircuit lusitan

fotovideojurnal instantaneu

Florentin Smarandache

Scurtcircuit lusitan

fotovideojurnal instantaneu

Lectori:

Alexandru Cetățeanu, redactor șef al revistei *Destine Literare*, Montreal, Canada

Mihaela Colhon, Facultatea de Informatică, Universitatea din Craiova, România

Ștefan Vlăduțescu, Facultatea de Filologie, Universitatea din Craiova, România

Xenia Negrea, Facultatea de Filologie, Universitatea din Craiova, România

Florentin Smarandache

Scurtcircuit lusitan

fotovideojurnal instantaneu

Kalendarium
Oradea, 2019

Notă: Simbolul desemnează un clip video. Pentru a vizualiza clipurile din acest jurnal, aveți nevoie de o conecție la internet! Accesând simbolul, puteți vizualiza clipul în situl personal al autorului. Accesând imaginea aferentă, puteți vizualiza clipul în youtube.

Editura Kalendarium
Oradea, str. Cazaban 32
kalendarium@laposte.net

Redactor de carte: Lilia Blaga

ISBN 978-1-59973-590-0

26.12.2018 — Zborul 951, cu Aegean Airline, companie grecească, din Jeddah (Arabia Saudită) spre Atena, merge desupra Mării Roșii spre nord, apoi deasupra Canalului Suez și Mării Egee.

Apoi, din Aeroportul Elefterios, Atena (Grecia), spre Lisabona (Portugalia).

Schimbat 300$ în Aeroporto de Lisboa: 1€ = 0.80$, plus 5.00€ comision.

4€ aerobus de la *Aeroporto* până în centrul Lisabonei.

Cazat la *Pensão* [pensiunea] *Prata*, pe strada Prata, la un preț ieftin (250€ pentru șapte nopți).

29.12.2018 — Praça da Commercio (Piața Comercială) o vizitez prima.

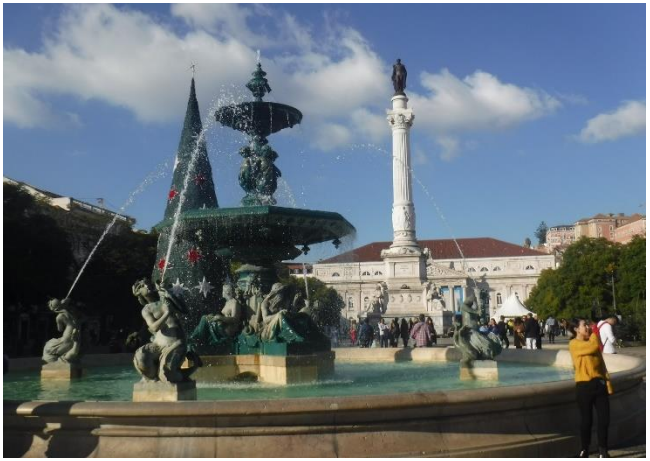

*

Cum nu făcusem nicio rezervare, biletul de avion spre Portugalia îl cumpărasem cu o zi înainte de a pleca în Arabia Saudită, credeam că n-o să știu ce vizita. Dar acum nu-mi ajunge timpul!

Am găsit în biblioteca mea un *Dicționar Român – Portughez*, vechi, de Pavel Mocanu, din 1981, Editura Științifică și Enciclopedică. L-am luat cu mine.

*

Cu tramvaiul (*trem elétrico*) numărul 1SE, la *Igreja de Santa Maria de Belém* / *Mosteiro dos Jerónimos*.

Capela Sfântul Leonardo conține relicvarii (colecție de relicve sfinte) din sec. 17 și statuia Sfântului Antonio (*Santo António*) prelucrată din faianță (sec. 16).

Statuia poetului național portughez Luíz Vaz de Camões (1524/5-1580, în Lisabona), autor al epopeii *Os Lucíados*, ilustrând explorările navigatorilor portughezi (incluzându-l pe Vasco da Gama).

*

Capelele de Transept (cele doua părți care formează brațele încrucișate într-o biserică ce are formă de cruce) au fost construite în anul 1587, prezentând *manierismul* (stil artistic italian din sec. 16, cu efecte și perspective ne-uzuale și culori sângerii, introdus de Jerónimo de Ruão, și cu multe nișe).

Panteonul Regal, conținând tombe din Sacristia, construită după planul arhitectului João de Castilho (circa 1475-1528), între anii 1517-20, cu o coloană renascentistă.

14 tablouri în ulei, din perioada 1600-1610, realizate de Miguel da Paiva, cu scene din viața Sfântului Jerónimo.

Mobilierul a fost poiectat probabil de arhitectul Jerome de Rouen (1530- 1601).

În sacristie se găsesc și cufere cu instrumente și veșminte liturgice.

Sacristia este o anexă a bisericilor în care se păstrează ornamente și vase sacre.

Biserica a fost ridicată pentru servirea religioasă a marinarilor care ancorau pe plajele din Rostelo.

Piatra de temelie a fost pusă la data de 6 ianuarie 1501 (sau 1502).

Regele a adus călugări ieronimiți din Penha Longa, care au zăbovit aici până în anul 1833.

*

Iisus a fost uns de Spiritul Sfânt.

Viața sa pământeană a evoluat, trecând de la ciobani, la cei Trei Magi, la Ioan Botezătorul, și la discipoli.

Conform scriptelor, Iisus a luat asupra sa toate păcatele oamenilor și s-a sacrificat pentru omenire.

Omul a fost creat pentru a fi în comuniune cu Dumnezeul.

Biserica este locul de iertare și împăcare.

Iisus este prezent în tot și în toate.

Nu legile materiei, evoluția aștrilor, cosmosului guvernează, ci Dumnezeul (conform unui text al Sf. Grigore din Nazianz).

Iisus din Nazaret a fost înzestrat cu putere divină (*Catechism*, ori principii ale religiei creștine - prezentate sub formă de întrebări și răspunsuri).

*

Monarhia a căutat să-și producă o imagine divină: că ar fi sub protecția sfinților; de exemplu, regele Manuel apare protejat de Sf. Jerome, Regina Maria, de Sf. Ioan Botezătorul, scutul regal susținut de doi îngeri – în sculpturile lui Nicolau de Chanterenne.

Nișele și consolele bisericii, pline de sculpturi cu Arhangheli, Sfinți și Îngeri.

Capela Fraternității Crucii și Martiriul Lordului Nostru, ridicate în anul 1669.

Statuia Prințului Henry Navigatorul.

*

Jerome s-a născut în Stridon (Croația de astăzi), în anul aproximativ 347 d.C. A fost botezat în anul 366 și a dus o viață austeră, de ascet, în meditație și solitudine. În 382 a plecat la Roma, iar în 385 în pelerinaj în Țara Sfântă și în Egipt. A învățat limbile greacă, ebraică, și latină.

A decedat la 30 septembrie 419 (sau 420) în celula sa, aproape de Grota Nativității [conform biografiei prezentate de Papa Benedict al XVI-lea, pe 7 noiembrie 2007].

*

Muzeul de Arheologie Națională a fost creat de Dr. José Leite de Vasconcellas de Mello, în anul 1893, conținând documente și artefacte (obiecte culturale sau istorice).

La început fusese denumit, în portugheză, *Museu Etnologic*.

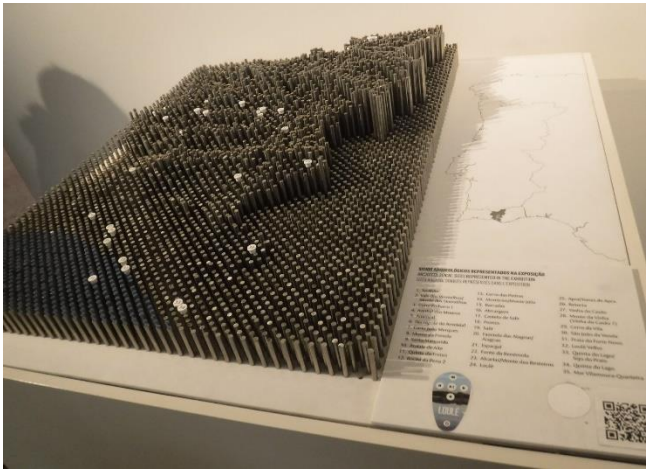

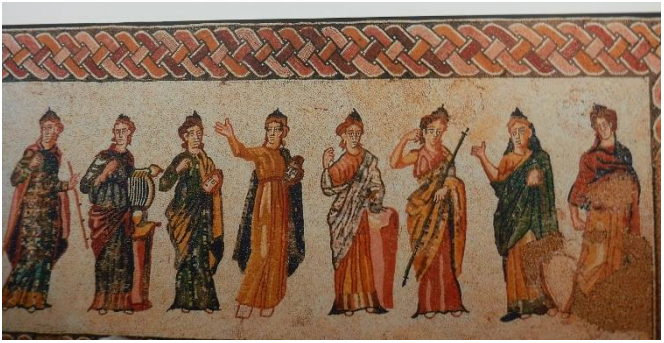

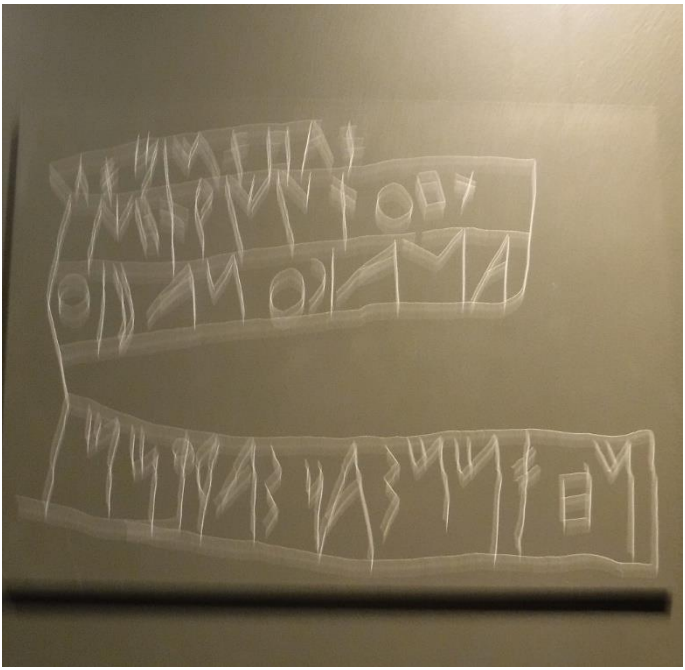

*

Biserica Sfânta Maria din Bethlehem, construită la ordinul Prințului Henry Navigatorul, în sec. 15, prin lărgirea clădirii din Restelo.

Impresionantă prin decorații, sculpturi, și mai ales arhitectură.

*

Tomba renumitului navigator portughez Vasco da Gama (1468/9-1524 în Cochim), care a stabilit supremația portugheză în Oceanul Indian, prin descoperirea drumului maritim dintre Portugalia și India în anii 1497-1498.

Portretul navigatorului a fost executat de sculptorul Costa Mota (în anul 1894).

*

Sfântul Jeronimo (347-419/20) a tradus Biblia din greacă în latina vulgară, făcând multe comentarii și propagând idealul monastic.

Mănăstirea Ieronimilor, construită în urma ordinului Regelui Manuel din anul 1496; iar Diogo Boitaca (1450-1517) a fost desemnat ca arhitect principal.

Stil gotic vechi.

După decesului lui Boitaca, continuă proiectul arhitectual João de Castilho, apoi Diogo de Torralva între anii 1540-1551 în timpul Regelui João III.

*

Muzeul *Territérios, Memórias, Identidades* din pre-istorie, când continentele Europa și Africa erau unite, acum miliarde de ani, din regiunea Algarve, Municipalitatea Loulé (în sudul Portugaliei).

Arheologul Estácio da Veiga (1828-1891) a strâns o colecție de piese arheologice, clasificate în trei zone: zonele muntoase (pante abrupte) - 45% din teritorii;

terenuri calcaroase, agricole - 40% din teritorii; litoralul - 15% din teritoriu.

Populația care a locuit pe acest teritoriu în perioada 6000-2000 î.C. era constituită din agricultori (conform descoperirilor siturilor arheologice din Retorta, Serro das Pedras, Forte Novo) și meșteșugari (situl de metalurgie din cupru Cerro do Castelo de Corte João Margues).

— Epoca de bronz (mileniul doi î.C.), cu necropola din Vinha do Casão (Vila-moura), cuprinzând unsprezece morminte, excavate în anii 1980.

— Epoca de fier (mileniul întâi î.C.), cu descoperiri de inscripții vechi, cu semne derivate din alfabetul fenician, din sec. 6 î.C., încă nedescifrate de cercetători!

— În secolul 2, Imperiul Roman se întinde peste Peninsula Iberică și formează Provincia Lusitania (16-13 î.C.), Algarve făcând parte din *civitata* (regiune) administrativă și politică romană, a cărei capitală era orașul Ossonoba. Locuitorii erau mici fermieri, construiau case mari (*villae*) și trăiau în sate (*vicus*). Transporul alimentelor se făcea în amfore.

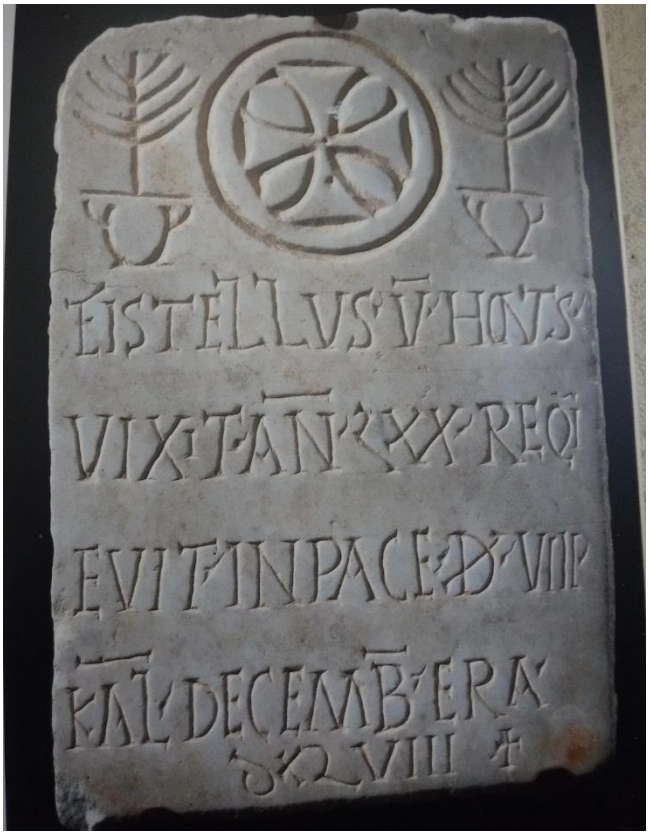
EISTELLVS VHONS
VIX TAN XX REQ
EVIT IN PACE D VIII
KAL DECEMB ERA
DCXLVIII

— Antichitatea Târzie (sec. 5-8 d.C.) marchează în Imperiul Roman triumful Creștinismului și este caracterizat de influențe hibride: bizantine, romane din vest și vizigote în economie, politică, religie, filosofie.

— Urmează cucerirea musulmană a sudului Peninsulei Iberice (*al-Andalus*) și o mixtiune de populații: musulmani, creștini și evrei.

— Apoi, cucerirea creștină din sec. 13, când moscheile sunt transformate în biserici, iar limba latină, și pe urmă portugheză, înlocuiesc limba arabă în rugăciuni și ceremonii. Înlocuire pe alocuri, brutală, dramatică.

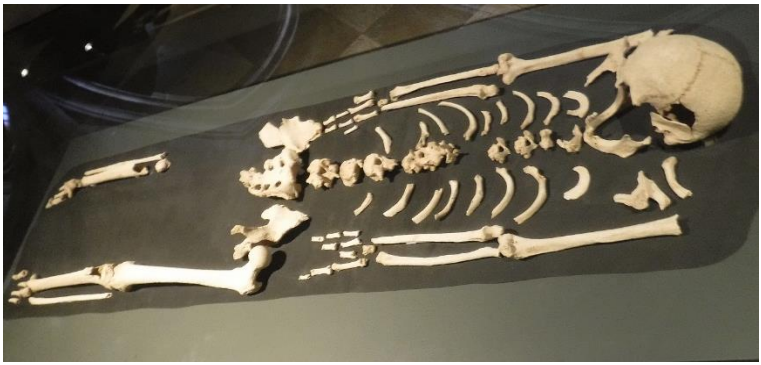

*

Muzeul *Religiões da Lusitânia* (Religiile din Lusitania).

Artă și istorie egipteană.

O expoziție grafică - Irene Da Cunha.

Arheologie portugheză:

— obiecte începând din anul 409 d.C., aduse din centrul Europei în Imperiul Roman;

— monezi din aliaje de cupru și inele din argint sau aur pentru căsătorii (*anulus pronubis*);

— obiecte casnice;

— bijuterii (brățări, lănțișoare, salbe de mărgele) etc.

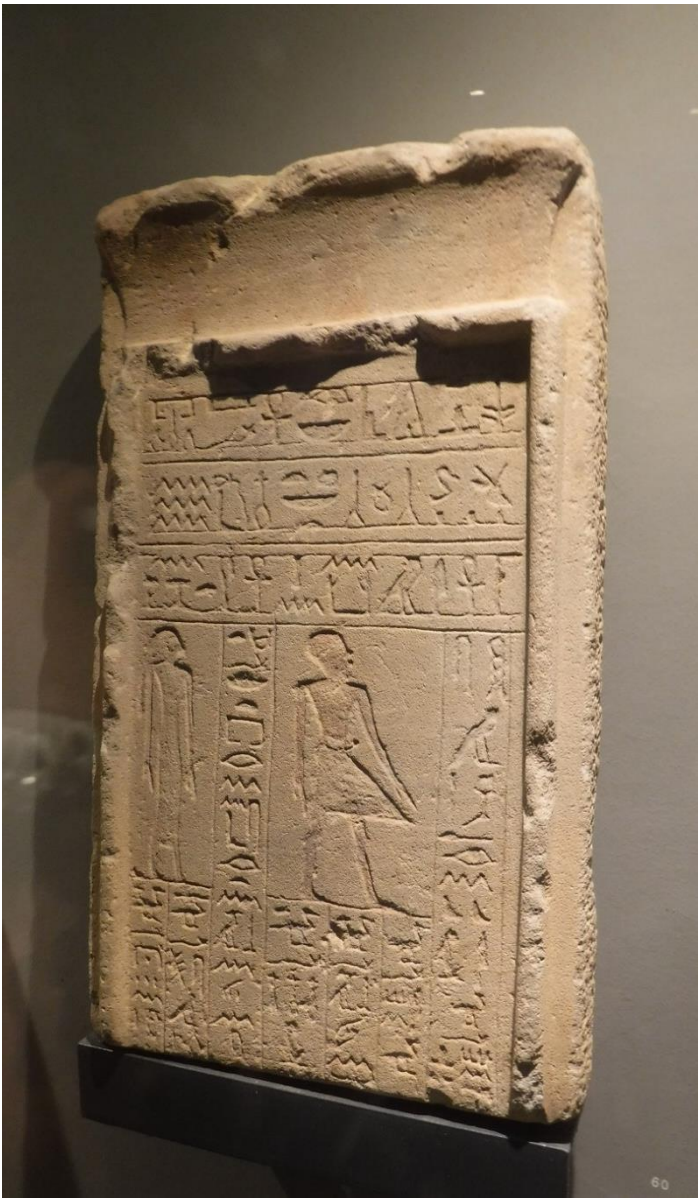

Homo religiosus ne caracterizează pe toți (se afirmă în muzeu)… deci și pe cei ateiști?

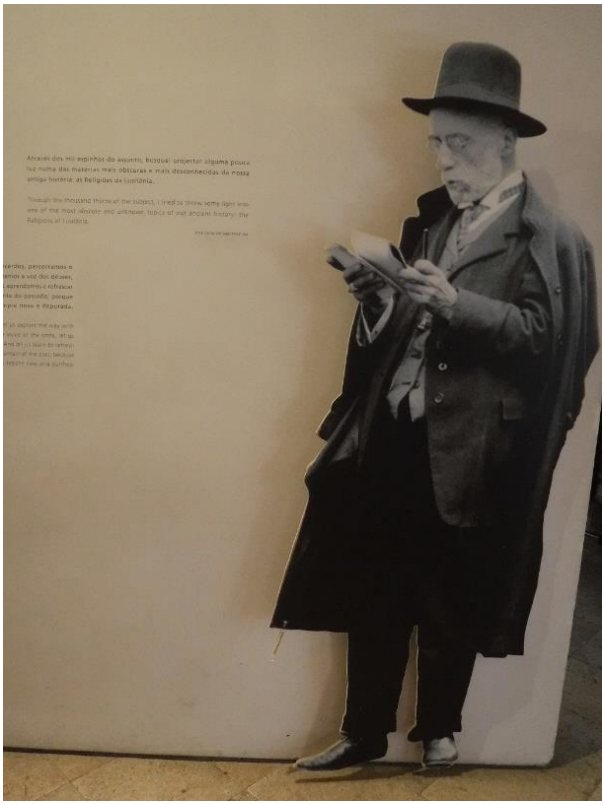

"*Entras num bosque, rico de árvores seculares e gigantescas, onde a grandeza dos vegetaiss causa espanto, e as próprias sombras influndem mistério, era para antigos fonte de sentimento religiose*" (José Leite de Vasconcelles, 1858-1941).

În traducere:

Întrând într-o pădure plină de arbori giganți, vechi de sute de ani, unde mărimea plantelor te face să te miri și însăși umbrele produc mister, a fost pentru oamenii antici o sursă de simțiri religioase.

... Așa a început religia…

Prin "entități abstracte"...

Bandua - zeitate protectivă în Lusitania.

Altă zeitate: Endovellicus.

Consultarea unei zeități se făcea prin vise, dormind lângă sau înăuntru unui templu.

*

Cultul Imperial Roman, originar din Hispania, a fost "catolicitatea" care a unificat imperiul.

Triada capitol-ului roman era formată din zeii: Jupiter – Juno – Minerva.

Jupiter – zeul raiului, al luminii divine, al fulgerului și tunetului;

Juno – mama zeilor, protectoare a matroanelor și a femeilor, era consoarta lui Jupiter;

Minerva – zeița romană a razboiului (echivalenta zeiței grecești Atena), și a meșteșugurilor.

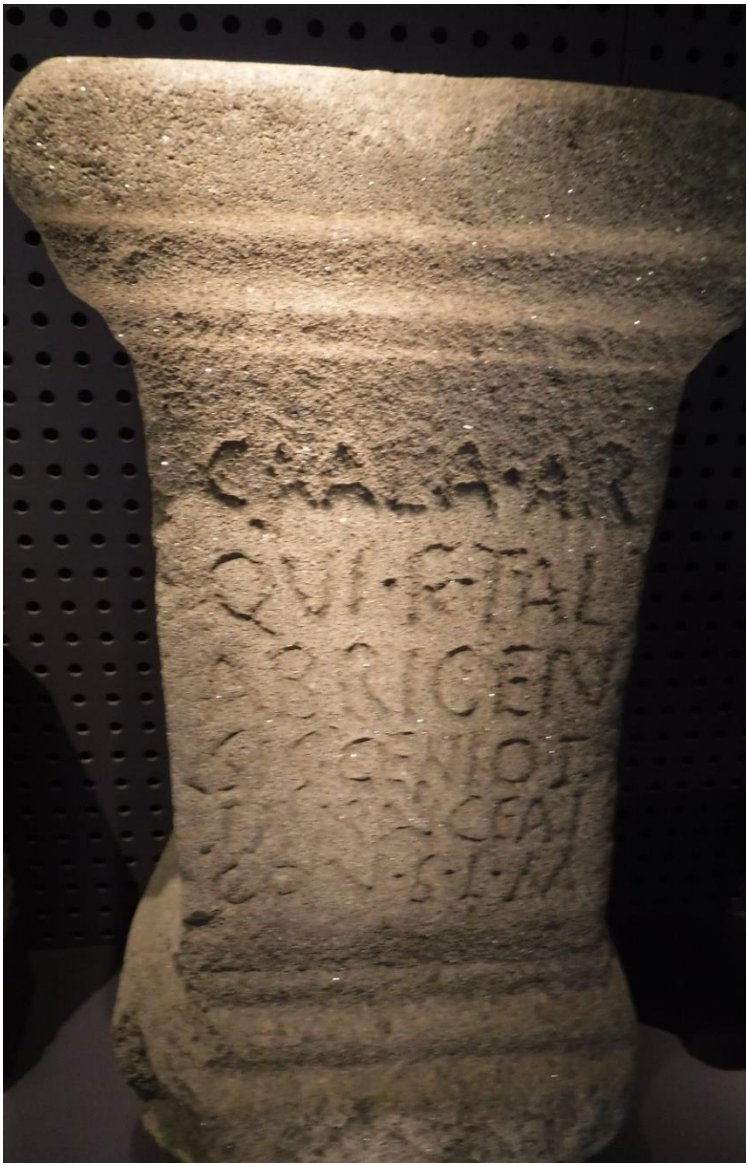

*

Încă două stații cu tramvaiul până la *Torre de Belém* (Turnul din Belém), construit între anii 1514-1520.

Grădina Turnului a fost proiectată de către arhitectul António Viana Barreto, în anul 1954. Măslini și pini.

*

Un monument celebrând primul zbor din Europa în America de Sud efectuat de către Gago Coutinho și Sacadora Cabral.

*

Intru în vorbă cu două brazilience, care mi-au spus că dacă portughezii vorbesc repede, ele nu înțeleg –

diferență de accent (dialect) între portugheza din Brazilia și cea din Portugalia. Mai sunt și puține cuvinte diferite.

*

Cumpărasem o *Lisboa Card*, 19,50€, cu dreptul de a călători în oraș cu autobuzul și tramvaiul, și de a intra la orice muzee, catedrale, turnuri, expoziții – fără a mai sta la cozile imense de la intrări.

*

Turnul s-a construit în sec. 16 pentru apărarea pe fluviul Tagus (Tejo), cel mai lung fluviu din Peninsula Iberică (1.120 km).

*

În anul 1513 un rinocer a fost adus din India la Lisabona.

Conform documntelor, rinocerul a fost dăruit Papei Leo al X-lea de către Regele portughez Manuel I în 1514, dar vaporul care-l transporta s-a scufundat, însă rinocerul decedat a fost împăiat; prezentat într-o gravură de pictorul german A. Dürer.

*

Împărțirea sferelor de influență în Oceanul Atlantic între Portuglia și Spania s-a semnat prin Tratatul din Tordesilhas la 7 iunie 1494, de către Regele Portughez João II și Regii Catolici Spanioli Fernando și Isabel.

În timpul domniei Regelui Manuel (1469-1521), exploratorul Pedro Álvares Cabral a atins Brazilia, navigând între 1500-1501.

*

Arhitectul care s-a ocupat de construcția Turnului din Belém a fost Francisco Aruda (†1547), semnând în anul 1516 documentul de constructor principal, inspirându-se din stilul italian.

Alte construcții, împreună cu fratele său, Diogo de Arruda, a efectuat în Africa de Nord.

*

Decorațiile din Turn sunt heraldice, reprezentând puterea regală în timpul regelui Manuel. *Spiritualul* (Crucea lui Iisus) și *temporalul* (Insigna Regelui), plus elemente marine (cabluri, noduri) sunt puse în conecție. Cinci nivele are Turnului.

*

În sec. 15-16, Portugalia era mare putere maritimă.

*

Sâmbătă seara pe străzile pietonale de lângă Piața Comerțului care-s pline de lume... Promenadă…

Muzicanți, jongleri, păpușari cu marionete pentru copii...

Ferie de lumini…

Veselie continuă între Crăciun și Anul Nou.

A plouat de dimineață și e frig seara.

Strada Prata, pe care locuiesc, e-n fața statuii impunătoare a Regelui João I, anul MCMLXXI (ridicată în anul 1971), în *Praça da Comerço*, reperul după care mă orientez.

*

Pe la magazine poți întreba în engleză sau spaniolă, te înțeleg.

Câteva mii de lucrători bangladesheni, în special pe la cafenele, buticuri, magazine.

*

Turnul a fost construit în anul 1902; este de fapt un lift de fier, cu un viaduct metalic de 25 metri, numit Santa Justa. Situat în centrul Lisabonei.

Înălțimea 15 metri.

Intrare 5,15€ + 1,50€ (pentru nivelul doi).

*

În complexul comercial H&M.

E ajunul Anului Nou, *Ano Novo* în portugheză.

*

Am întâlnit și câțiva români din București – erau în vacanță.

Amalia Rodrigues, vestită cântăreață tradițională portugheză.

*

Revelion pe străzile lisaboneze.

Fogo de artificio (focuri de artificii) pentru 12 minute în noaptea Anului Nou.

Feliz Ano Novo!

Șaisprezece tone de artificii s-au folosit în Rio de Janiro (Brazilia, fostă colonie portugheză până în anul 1822).

Estul Lisabonei din autobuz

Concert de Anul Nou

Păpuși cântătoare

Ritmuri stradale

Schelet dansând

*

Turul Orașului Lisabona, 22€.

La cască am comentarii în engleză despre oraș și muzică în portugheză.

Monumenul Eroilor Portughezi decedați în Primul Război Mondial. Apoi, Monument al Navigatorilor Portughezi din sec. 15-16.

Portul (*Portuária*).

*

Pe canalul 3, televiziunea portugheză, acrobații *in extremis* la *Cirque du Soleil*, apoi și *Orchestra Johann Strauss* a lui André Rieu concertând în Piața din Maastricht, Olanda, cu ocazia Anului Nou.

Vizitat *Igreja de São Nicolau* (Biserica Sf. Nicolae).

*

O zi cu soare, după atâtea înnorate. Veselie.

Prilej de poze luminoase prin parcuri, pe străzi.

*

Un nou tur al orașului Lisabona, dar cu Autobuzul Galben, 16€, în partea estică (litoralul), pe care nu fusesem.

Confeitaria Nacional
1829

Montepio

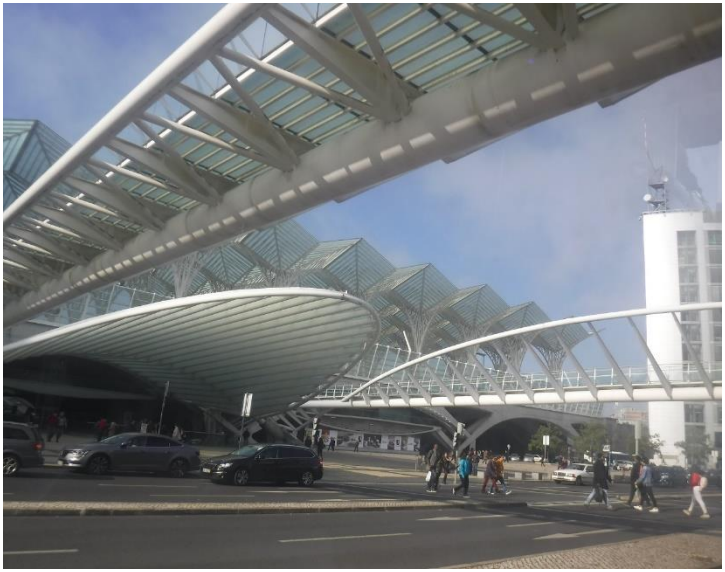

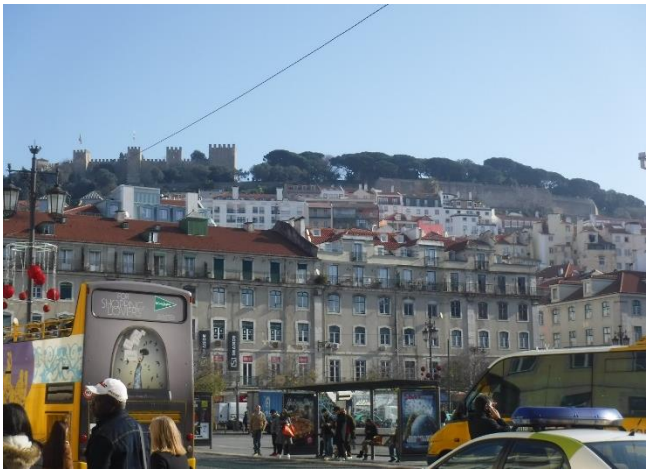

Denumit Orașul celor Șapte Coline, Lisabona are în realitate mult mai multe coline.

Avenida da Liberdade.

Avenida da Republica.

Râul Tagus....

Cristiano Ronaldo, premiat drept cel mai bun fotbalist al planetei pe anul 2018 de către Globe Soccer Awards. Fotbalistul Cristiano Ronaldo a marcat într-un deceniu nu mai puțin de 585 goluri, conform televiziunii portugheze, în medie 0.893 goluri pe meci.

Îmi amintesc, când eram mic, de îndrăgitul jucător portughez Eusebio, (noi, copii, glumeam: Eusabie).

Și de… Portocalia, Portocalia (mă amuza cuvântul!)… din nuvela lui Ion Luca Caragiale, „Un pedagog de școală nouă” (1893), cu al sau memorabil personaj Marius Chicoș Rostogan, *distinsul pedagog absolut* care ţinuse o *memorabilă conferenţă didactică*:

Profesorul (mai aspru): Dar Șpania, unghe-i Șpania?

Elevul: ...?!

Profesorul (magistral): Șpania-i lângă **Portocalia**, mă boule, și viţăversa!

Elevul (aiurit): Și... Spania și Portocalia, dom'le!

Profesorul (din ce în ce mai sus): Și mai care?

Elevul (pierdut): Virţăvercea, dom'le!

*

După o lungă vacanță de iarnă în Arabia Saudită și Portugalia, urmează un lung drum de întoarcere peste ocean (două zile și o noapte): Lisabona [cu TAP Portugal] – Copenhaga [cu Scandinavian Airline (SAS)] – Chicago (cu American Airline] – Albuquerque… și iar în Gallup (cu mașina).

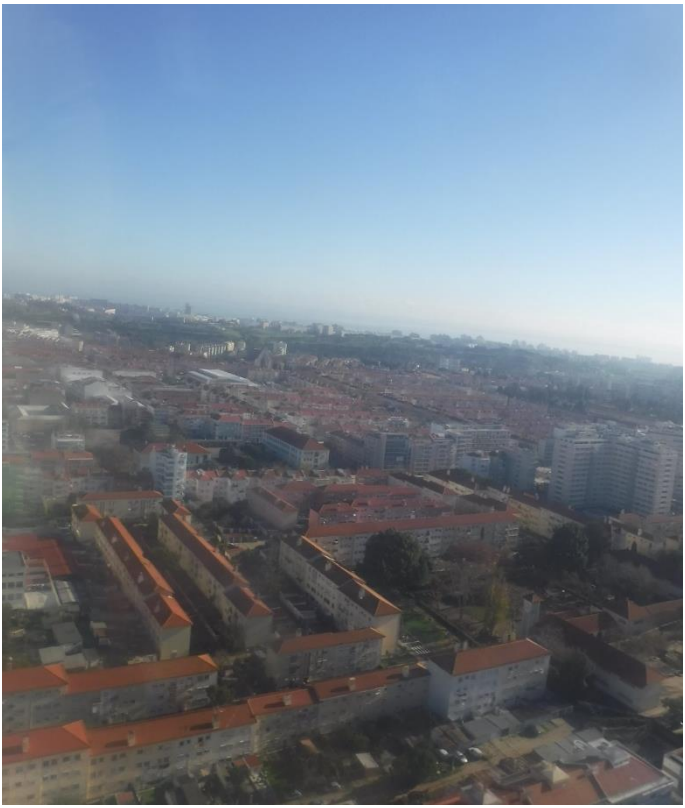

*

Fiecare țară are câte ceva special și toate țările la un loc, au multe părți similare.

Societățile converg una către alta - după care diverg din nou.

*

În Copenhaga, înnoptat la Hotelul Clarion, din cadrul Aeroportului, 220€ pe noapte, unde am ajuns la miezul nopții de 4 spre 5 ianuarie, iar avionul spre Chicago abia după-masă (17 ore de așteptare).

*

Pe 6 ianuarie 2019, noaptea, am ajuns în Gallup, New Mexico, răcit și obosit de drumuri...

Câteva luni de odihnă și adulmecat amintiri din patria de portocali.

Vizitat 60 de țări. Până la 195 (recunoscute de ONU)… mai e mult...

Jurnalul de față este rezultatul unui scurt circuit lusitan de o săptămână, efectuat la finele anului 2018, în tranzit între Jeddah (Arabia Saudită), unde autorul a ținut o conferință de neutrosofie la Universitatea King Abdulaziz, și Gallup (Statele Unite), unde predă în mod curent matematica studenților de la Universitatea New Mexico.

ISBN 978-1-59973-590-0